

אמר רב אסי: כל אחת ואחת יוצא בה, ואוכלה לאלתר. כיון שלא הוקצה האתרוג לכל היום אלא רק למצותו.

ורב אמר: כל אחת ואחת יוצא בה, ואוכלה רק למחר.

ומבאר הגמרא: במאי קא מיפלגי?

מר רב אסי סבר כריש לקיש, שרק למצותה אתקצאי.

ומר רב סבר כרבי יוחנן, שלכולי יומא אתקצאי.

וכיון שבין לרבי יוחנן ובין לרב, אתרוג נאסר בכל היום השביעי, הלכה כמותם, ואתרוג אסור כל היום השביעי ומותר ביום השמיני.

ודנה עתה הגמרא מה דינו של האתרוג אצל בני הגולה ביום השמיני, שהוא ספק יום השביעי, האם אוסרים אותו מכח הספק:

ואנן, דאית לן תרי יומי — היכי עבדינן, איך נוהגים אנו באתרוג ביום השמיני?

אמר אבוי: שמיני עצרת, שהוא בגולה "ספק שביעי" — אסור בו האתרוג כמו בשביעי.

אך ביום התשיעי, שהוא יום טוב שני של גלויות, והוא "ספק שמיני", מותר האתרוג באכילה, שהרי אין יום זה בכלל "ספק שביעי".

מרימר אמר: אפילו היום השמיני שהוא "ספק שביעי" — מותר.

בסורא עבדי כמרימר, ואכלו את האתרוג בשמיני.

רב שישא בריה דרב אידי עביד כאבוי, ואסרו בשמיני.

והלכתא — כאבוי.

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: שמיני, בחוצה לארץ, שהוא "ספק שביעי" — הרי הוא כיום שביעי לגבי מצות ישיבת סוכה, שיש לישב בו בסוכה, זכיום השמיני לברכה, שמזכיר את יום השמיני בתפילה ובקידוש ובברכת המזון.

ורבי יוחנן אמר: הרי הוא שמיני לזה ולזה, וכפי שיתבאר להלן.

ומבאר הגמרא: מיתב, לישב בסוכה ביום השמיני בחוצה לארץ — כולי עלמא לא פליגי דיתבינן בסוכה.

כי פליגי רב ושמואל — לברוכי בו על מ-א-2 הסוכה.

למאן דאמר "שביעי לסוכה", ברוכי נמי מברכינן על ישיבת סוכה כאילו היה זה היום השביעי.

אבל למאן דאמר "שמיני לזה ולזה", ברוכי על ישיבת סוכה, לא מברכינן. והרי הוא "שמיני לסוכה" בכך שאין מברכים עליה, ושמיני לברכה, שמזכיר בתפילה בקידוש ובברכת המזון את יום שמיני עצרת.

אמר רב יוסף: נקוט דרבי יוחנן בידך, והיינו, נהג לפי דבריו.

היות ודרב הונא בר ביזנא וכל גדולי הדור איקלעו בסוכה בשמיני ספק שביעי — מיתב הווי יתבי, הם ישבו בסוכה, אבל ברוכי עליה לא בריכי.

ופרכינן: ודלמא סבירא להו כמאן דאמר "כיון שבירך יום טוב ראשון שוב אינו מברך", ולכן לא ברכו עליה, ולא מחמת שהיה זה היום השמיני. ואין להביא מהם ראייה לדידן, שאנו מברכים בכל פעם, שאין מברכים על הסוכה בשמיני.

ומשנינן: גמירי, רב יוסף היה יודע במסורת הקבלה, דמאפר, ממקום המרעה, אתו, באו זה עתה, ולא קיימו עדיין מצות סוכה. ואם היה זה יום שחייב בברכה על הסוכה, הם היו מברכים עליו, אפילו אם היו סוברים שאין מברכים על הסוכה אלא פעם אחת.

איכא דאמרי: ברוכי — כולי עלמא לא פליגי דלא מברכינן.

כי פליגי — למיתב לישב בסוכה.

למאן דאמר "שבעה לסוכה" — מיתב יתבינן בו בסוכה.

ולמאן דאמר שמיני לזה ולזה — מיתב נמי לא יתבינן.

אמר רב יוסף: נקוט דרבי יוחנן בידך, שאין לשבת בו בסוכה כלל, ואל תנהג כרב המחייב לישוב בסוכה.

היות דמרא דשמעתא, זה שאמר משמו של רב שיש לשבת בו בסוכה, מני? הרי הוא רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת!

יודע אני כי הוא עצמו, בשמיני ספק שביעי — לבר מחוץ מסוכה יתיב! שאף על גב שהוא זה שאמר את דינו של רב, הוא לא נהג למעשה לפי ההלכה שאמר משמו.

ומסקנת הגמרא: והלכתא — ביום השמיני

שהוא ספק שביעי, מיתב יתבינן בו בסוכה, אך ברוכי לא מברכינן.

אמר רבי יוחנן: אומרים זמן ברכת שהחיינו בשמיני של חג, ואין אומרים זמן שביעי של פסח.

ואמר רבי לוי בר חמא ואיתימא רבי חמא בר חנינא: תדע שיש לומר זמן בשמיני, שהרי חלוק הוא היום השמיני בשלושה דברים מחג הסוכות: בסוכה, ולולב, וניסוך המים, שאינם נוהגים בו.

וגם לרבי יהודה, דאמר בלוג מים היה מנסך כל שמונה הימים, ואפילו בשמיני עצרת, בכל זאת יש לברך ברכת הזמן, כי הרי עדיין חלוק היום השמיני מחג הסוכות בשני דברים, בלולב ובסוכה שאין נוהגים בו.

והוינן בה: אי הכי, שהחלוקה בדיני היום מחייבת ברכת הזמן, ביום שביעי של פסח נמי נאמר ברכת הזמן, שהרי חלוק הוא באכילת מצה.

דאמר מר: לילה ראשונה של פסח חובה לאכול בו מצה, מכאן ואילך — רשות.

ודוחה הגמרא את התמיהה הזאת בכמה אופנים:

א. הכי השתא? מהו הדמיון!

הרי חתם, שביעי של פסח, רק מלילה הראשון הוא חלוק, אבל מיום, ואפילו מהיום הראשון, הוא אינו חלוק, שהרי גם ביום הראשון של פסח אין חיוב לאכול מצה, אלא רק בליל הראשון בלבד!

ואילו הכא, בשמיני עצרת, אפילו מיום נמי חלוק.

ב. רבינא אמר: זה שמיני עצרת חלוק מהיום האחרון של סוכות **שלפניו**, ולכן מברך עליו ברכת הזמן.

ואילו זה שביעי של פסח, חלוק מהליל הראשון של פסח **שלפני פניו**, וחלוקה רחוקה שכזאת אינה מחלקת את שביעי של פסח ליום בפני עצמו, לברך עליו ברכת הזמן.

ג. רב פפא אמר: החילוק בין שמיני עצרת וחג הסוכות — יש לו ראייה מהתורה, ולכן מברכים ברכת הזמן. שהרי **הכא** ביום השמיני **כתיב** פר אחד בלבד, ואילו **התם**, בימי חג הסוכות **כתיב פרים** רבים בכל יום.

ד. **רב נחמן בר יצחק אמר** שיש להביא ראייה נוספת מהכתוב: **הכא** בשמיני עצרת **כתיב** בתחילת פרשת קרבנותיו "**ביום** השמיני". ואילו **התם** בקרבנות חג הסוכות **כתיב** בכל אחד מהימים **וביום**, בוי"ו החיבור, ללמדך שרק שבעת הימים של חג הסוכות הם חג אחד, ואילו היום השמיני הוא חג נפרד.

ה. **רב אשי אמר:** **הכא** ביום השמיני **כתיב** בקרבנותיו [במדבר כט] "**במספרם כמשפטם**". ומשמע שיש לו משפט [דין] בפני עצמו.

ואילו **התם**, ביום השביעי של חג הסוכות, **כתיב** "**במספרם כמשפטם**". ומשמע שיש משפט אחד לשבעת ימי החג. אין זה "**כמשפטם**" של היום השמיני.

ודנה הגמרא בדברי רבי יוחנן שיש לומר זמן בשמיני:

לימא מסייע ליה לרבי יוחנן מדברי רבי

יהודה בבבביתא:

דתניא: מספרם של **הפרים**, **האילים** ו**הכבשים** האמורים בתורה בקרבנות חג הסוכות, חייב להיות כמו שכתוב בהם בכל יום ויום מימות החג.

ואם אין את מספר הקרבנות המלא, אלא רק חלק ממנו, אי אפשר להקריב כלל מאותו סוג הקרבן שחסרים ממנו, היות והם **מעכבין זה את זה**.

ורבי יהודה **אומר:** רק האילים והכבשים, שמספרם קבוע מידי יום ביומו, מעכבים זה את זה, לפי שהקפידה תורה על מספרם הקבוע מידי יום ביומו.

אבל **הפרים** — אין **מעכבין זה את זה**, שהרי **מתמעטין והולכין** מידי יום, ומשמע שלא הקפידה על מספרם. ולכן, גם אם חסר ממספר הפרים שבאותו יום אפשר להקריב מספר פרים קטן ממנו, כדי לצאת ידי חובה לפחות בפרי האלה.

אמרו לו חכמים לרבי יהודה: **והלא כולן**, גם האילים והכבשים **מתמעטין והולכין**, שהרי **בשמיני** מקריבים רק איל אחד ולא שני אילים, ושבעה כבשים ולא ארבעה עשר!

אמר להן רבי יהודה: **שמיני** — **רגל בפני עצמו הוא**. ואין ללמוד משינוי קרבנותיו שלא הקפידה התורה על מספר הקרבנות בחג הסוכות.

שכשם ש**שבעת ימי החג** **טעונין קרבן** לעצמן, וכן **שיר** מיוחד שהיו אומרים הלויים, לעצמן, וכן **ברכה** [כפי שיתבאר

להלן], לעצמן, וכן מצות לינה בירושלים לאחר הבאת הקרבן, לעצמן.

אף שמיני טעון קרבן מיוחד לעצמו, ושיר, וברכה, ולינה מיוחדים לעצמו.

ב-זמ מאי לאו, הברכה שאמר רבי יהודה שהיא נוהגת גם ביום השמיני היא ברכת הזמן, וכדברי רבי יוחנן.

ודחינן: לא. אין מכאן ראייה שמברכים בשמיני ברכת הזמן. אלא הכונה להזכרת שמיני עצרת בברכת המזון ותפלה.

והכי נמי מסתברא שהכונה היא להזכרת שמיני עצרת בברכת המזון, ולא לברכת הזמן.

דאי סלקא דעתך זמן — ברכת הזמן שתנהג כל שבעה ימים, מי איכא?!

שהרי כך אמר רבי יהודה: כשם ששבעת ימי החג טעונים ברכה אף שמיני טעון ברכה.

ודחינן: הא לא קשיא.

כונת רבי יהודה לומר, דאי לא בריך האידינא, ביום הראשון של החג, — מברך למחר, או ליומא אחרינא. ואם כן, אם נאמר שכונת רבי יהודה לברכת הזמן, תהיה מכאן ראייה לרבי יוחנן שאומרים ברכת הזמן בשמיני.

ושוב מקשינן: גם אם נאמר שכונת רבי יהודה היא למי שלא בריך ביום הראשון ברכת הזמן, שיכול לברכה במשך שבעת ימי הרגל, מכל מקום יש להקשות: כיצד תיתכן ברכת הזמן בחולו של מועד לכל אדם שלא בריך ביום הראשון?

הרי לכאורה, כדי לומר את ברכת הזמן — כוס יין, לומר עליו את ברכת הזמן, בעינין!

והיינו, הניחה עתה הגמרא מסברא, שגם בחולו של מועד צריך לומר את ברכת שהיינו על כוס יין. ולכן יש לבאר כיצד תיקנו חכמים לומר את ברכת הזמן, למי שלא ברך אותה ביום הראשון, שיברך אותה בחול המועד על הכוס, והרי לא לכל אדם מצוי יין בימי חול המועד.

וכדי ליישב תמיהה זו:

לימא, האם יש לנו להוכיח מזה שאמר רבי יהודה שברכת הזמן היא כל שבעה, והעמדנו את דבריו במי שלא בריך ביום הראשון שיכול לברך באחד משבעת ימי הרגל — מסייע ליה לרב נחמן.

דאמר רב נחמן: המברך על הזמן שהיינו — אומר אפילו בשוק. דהיינו, שאינו צריך לאומר על הכוס!

דאי אמרת בעינין כוס לברכת הזמן — כוס כל יומא בחול המועד, מי איכא לכל אדם?!

ודחינן: אין מכאן ראייה. כי גם אם נאמר שברכת הזמן טעונה כוס, דלמא איירי דאי קלע ליה כוס. והיינו, אם הזדמן לו כוס מברך עליו ברכת הזמן, ואם לא הזדמן לו אין מברך על הזמן.

ועתה דנה הגמרא בדברי רבי יהודה בברייתא ששמיני טעון לינה.

והוינן בה: וכי סבר רבי יהודה ששמיני טעון לינה?

והא תניא: רבי יהודה אומר: מנין לפסח שני שאינו טעון לינה?